

Bijlage 3: Gedragsprotocol

Plan van aanpak bij ongewenst gedrag.

Om te komen tot een plan van aanpak rondom ongewenst gedrag, is het van belang eerst te omschrijven wat voor ons dan GEWENST gedrag is:

Onder gewenst gedrag verstaan we dat je je houdt aan de regels en afspraken die we binnen de school en de groep hebben afgesproken. Dit zijn regels en afspraken die we beschreven hebben in de kernwaarden. Deze kernwaarden hangen zichtbaar in de school en in de groepen. Daarnaast worden deze kernwaarden ieder schooljaar in alle groepen actief aangeboden, zodat alle leerlingen hier bekend mee zijn

Achtergrond en visie

Op onze school vinden wij het belangrijk om het gewenste gedrag (het gedrag dat wij graag willen zien bij leerlingen) te benoemen.

Hier tegenover staat dat wij zoveel mogelijk ongewenst gedrag negeren. Boosman (2011) beschrijft negeren van ongewenst gedrag als een techniek om probleemgedrag te verminderen. Door het negeren van het ongewenste gedrag wordt er zo min mogelijk negatieve aandacht (als instandhoudende versterker) gegeven door de leerkracht aan de leerling.

Om deze werkwijze van het benoemen van gewenst gedrag en het zoveel mogelijk negeren van ongewenst gedrag uit te voeren in de praktijk maken wij gebruik van een time-out systeem. Van Overveld (2012) beschrijft time-out als een verder doorgevoerde vorm van negeren. Belangrijk hierbij is dat leerlingen, indien het gedrag daar om vraagt, uit een situatie gehaald worden en tijd krijgen om te reflecteren op hun eigen gedrag. De leerling krijgt de kans om het ongewenste gedrag te beëindigen, waardoor er ruimte is voor gewenst gedrag. Het doel is om de leerling te laten afkoelen en te helpen in het verbeteren van zijn gedrag. Daarnaast kan het zorgen voor rust in de eigen klas, en kan de leerkracht doorgaan met de les. Door consistentie aan te brengen in het uitvoeren van dit time-out beleid, is het doel dat 'het uit de situatie halen' van een leerling steeds minder voorkomt.

Harrie Velderman (2007) beschrijft dat een tijdelijke uitplaatsing nodig kan zijn, omdat de leerling op dat moment onvoldoende competent is om gewenst gedrag te laten zien in een situatie die vraagt om gewenst gedrag. Het doel is dat een leerling inziet dat hij zijn gedrag moet veranderen om weer mee te kunnen doen met de groep.

Belangrijk om te benoemen is dat een time-out niet zomaar wordt ingezet. Het moet duidelijk zijn voor de leerling welk gedrag op dat moment gewenst is. De leerkracht geeft de

leerling hier duidelijkheid in door verwachtingen te benoemen en actief bezig te zijn met het inoefenen en bespreken van de kernwaarden van onze school.

Een time-out kan op verschillende manier worden ingezet, waarbij we onderscheid maken tussen interne en externe controle.

Bij interne controle beslist een leerling zelf wanneer hij een time-out nodig heeft. Hierdoor leert een leerling zijn gedrag te beheersen door zelf het besluit te nemen om rustig te worden op een daarvoor aangewezen plek. De leerling beslist zelf wanneer hij/ zij weer kalm genoeg is om mee te doen met de groep. Niet alle leerlingen zijn direct in staat om zelfstandig te kiezen voor een time-out wanneer dat nodig is. De leerkracht kan hierbij ondersteunen door de time-out als suggestie te noemen. Vooral jonge kinderen en kinderen met impulsief gedrag zullen deze vorm nodig hebben. Als de leerkracht bepaald dat een leerling een time-out nodig heeft is er sprake van externe controle. (van Overveld, 2012).

Het time-out systeem is niet bedoeld als strafmaatregel. Het is daarom heel belangrijk dat leerkrachten aan de leerlingen duidelijk maken waarom een time-out gegeven wordt.

Plan van aanpak in de praktijk

Aan het begin van het schooljaar worden de stappen van het time-out systeem besproken in de groepen. Op deze manier weten de kinderen waar ze aan toe zijn bij ongewenst gedrag en komt een andere plek niet als een verrassing. Ook weten de leerlingen wat er gebeurt wanneer er een leerling uit een andere klas in jouw groep komt. We bespreken de stappen positief, waarbij de nadruk ligt op het benoemen van het gewenste gedrag.

Stap 1 – preventieve maatregelen

Deze fase richt zich op het voorkomen van het geven van een time-out. Hiervoor is het van belang dat de kernwaarden met bijbehorende regels en afspraken aan het begin van het jaar besproken zijn in alle groepen. Ook hangen deze zichtbaar in de school en in de groepen. Belangrijk in deze fase is het benoemen en belonen van gewenst gedrag.

In deze eerste fase kunnen leerlingen zelf al wel voor een time-out kiezen (interne controle). Hiermee trainen de kinderen de 21^e eeuwse vaardigheid zelfregulatie. Wanneer een leerling zelf kiest voor een time-out kan hij naar een vaste, rustige plek in de klas gaan om tot rust te komen. De afspraak is dat deze plek binnen de klas is. Deze time-out plek binnen de klas noemen we de RUSTPLEK.

Stap 2 – afscherming

Als blijkt dat het benoemen van gewenst gedrag (en het negeren van ongewenst gedrag) niet voldoende werkt bij een individuele leerling, krijgt deze leerling een duidelijke waarschuwing van de leerkracht.

NAAM – IK WIL DAT JE (benoem het gewenste gedrag) – DIT IS JE 1^E WAARSCHUWING. Bij een tweede waarschuwing wordt er actie ondernomen. Bij deze tweede waarschuwing wordt ook weer duidelijk het gewenste gedrag benoemd, zodat het voor de leerling duidelijk is wat er van hem verwacht wordt.

De leerling wordt afgeschermd van de factoren die het probleemgedrag veroorzaken. Denk hierbij aan: uit de kring en naar je eigen plaats, de tafel een stukje wegschuiven of een ander plekje in de klas. De leerkracht geeft de tijdsduur van deze afscherming aan. Dit kan een

tijds kader (10 minuten) zijn of een moment (als de rekenles voorbij is, mag je weer terug naar je eigen plek). De leerling blijft wel actief deelnemen aan de les. Vaak is dit al genoeg om te beseffen dat er iets niet goed ging. Na de les kun je het ongewenste gedrag even kort met de leerling bespreken.

Stap 3 – uitsluiting (time-out in de klas)

Wanneer het ongewenst gedrag aanhoudt, krijgt een leerling een andere plaats in de klas (de RUSTPLEK). De leerkracht bepaalt dat de leerling op deze plek moet werken. Op deze plaats mag de leerling wel meeluisteren met de les, maar heeft hier geen actief aandeel in. Ook hier geeft de leerkracht weer een tijdsduur of een moment aan. Dit kan bijvoorbeeld met een time-timer visueel gemaakt worden voor de leerling.

Bij deze stap is er altijd een kort nagesprek met de leerkracht over het ongewenste gedrag. (bijvoorbeeld na de klassikale instructie, of aan het einde van de les).

Belangrijk bij het nagesprek is, dat er gereflecteerd wordt op het gedrag van de leerling (en niet op de persoon zelf).

Stap 4 – exclusie (time-out buiten de klas)

Deze stap is een gevolg van de vorige stappen die al gezet zijn. De leerling heeft een time-out in de klas gekregen, maar vertoont nog steeds ongewenst gedrag.

Bij deze stap verzoekt de leerkracht de leerling om naar de time-out plek buiten de klas te gaan om rustig te worden. Deze time-out plek is in het lokaal van een andere groep, zodat er toezicht is. De leerlingen van een klas weten naar welk lokaal zij gaan in het geval van deze stap. Ook bij deze stap geeft de leerkracht de tijdsduur aan, het liefst zichtbaar via een klokje of time-timer.

Gedurende de tijd van de time-out buiten de klas zijn er twee opties:

Optie 1: de leerkracht geeft de leerling werk mee dat zelfstandig gemaakt kan worden.

Optie 2: de leerling vult een time-out formulier in (zie bijlage 1 en 2)

Als de leerling weer terug is in de eigen klas, gaat de leerkracht aan de hand van een time-out formulier (zie bijlage 1 en 2) in gesprek met de leerling over het gedrag. De nadruk hierbij ligt op het gedrag wat we juist wel graag willen zien (op het gewenste gedrag).

In het geval van een time-out buiten de klas worden ouders ingelicht over de reden van deze time-out, en komt er een korte notitie in Parnassys te staan (dit kan ook een foto van het ingevulde time-out formulier zijn).

Overige afspraken rondom time-out

- We hebben vaste afspraken gemaakt over de tijdsduur van een time-out buiten de klas.
 - Groep 1/2: 5 minuten
 - Groep 3/4: 10 minuten
 - Groep 5 – 8: 15 minutenEen leerkracht kan na deze tijd wel beslissen dat de leerling nog meer tijd nodig heeft om rustig te worden, en geeft dan opnieuw de tijdsduur aan voor de leerling.
- Groepen zijn aan elkaar gekoppeld, zodat het voor de leerlingen duidelijk is waar zij heen gaan in het geval van een time-out.

Groep	Gaat naar		Groep	Gaat naar
1-2 DBlauw	1-2 Lblauw		5-6 LBlauw	5-6 Dblauw
1-2 LBlauw	1-2 Dblauw		5-6 DBlauw	5-6 Lblauw
1-2 Oranje	1-2 Paars		5-6 Groen	5-6 turquoise
1-2 Paars	1-2 Oranje		5-6 turquoise	5-6 oranje
1-2 Rood	1-2 Roze		5-6 Oranje	5-6 groen
1-2 Roze	1-2 Rood		7-8 LBlauw	7-8 Dblauw
3-4 Groen	3-4 Turquoise		7-8 DBlauw	7-8 Lblauw
3-4 turquoise	3-4 Groen		7-8 Geel	7-8 Groen
3-4 Paars	3-4 Rood		7-8 Groen	7-8 Geel
3-4 Rood	3-4 Paars			
3-4 Roze	3-4 Oranje			
3-4 Oranje	3-4 Roze			

- Ingevulde time-out formulieren worden door de groepsleerkracht bewaard (of dmv een foto/ scan in Parnassys gezet).
- Leerlingen kunnen maximaal 2 keer op een dag een time-out buiten de klas krijgen. Indien het dan nog niet lukt om gewenst gedrag te laten zien in de klas, wordt er contact met ouders opgenomen om het vervolg te bespreken. Het kan zijn dat ouders verzocht worden om de leerling op te halen van school.
- Tijdens de stappen die hierboven beschreven staan communiceert de leerkracht kort, zakelijk en duidelijk. Ze vermijden discussies, confronterend contact en strijd. De leraar blijft de hele tijd respectvol en kalm.
- Er is goede supervisie bij de time-out plek, de ontvangende leerkracht handelt zakelijk en neutraal en bemoeit zich zo ver mogelijk, niet met de leerling.
- Het werk dat niet gemaakt is tijdens de time-out periode wordt op een ander moment afgemaakt.
- De leerkracht en de leerling beginnen na de time-out samen opnieuw!
- De procedure van de time-out is voorspelbaar en bekend bij leerkrachten, ouders en leerlingen.
- Als de veiligheid van de leerling zelf, de medeleerlingen of de leerkracht in het geding is, wordt de time-out direct ingezet (dus zonder de eerdere stappen te doorlopen). De leerkracht kan in dat geval ook beslissen dat het niet wenselijk is om de leerling in het lokaal van een collega te plaatsen, in dit geval wordt de betreffende leerling naar de directie gebracht. Ouders worden gebeld.

- Er zijn richtlijnen voor als een leerling niet meewerkt:
 1. De leerkracht geeft de leerling de keuze: zelfstandig meelopen of vastgepakt worden.
 2. De leerkracht vertelt vooraf aan de leerling hoe hij de leerling vastpakt (bij de kleding, achter de schouder)
 3. Mocht de leerling fysiek geweld gebruiken, dan wordt aan een andere leerling de opdracht gegeven om een collega te halen.
 4. Mocht het nodig zijn, worden IB-er/ directie ingeschakeld.
 5. Ouders worden altijd op de hoogte gesteld.

Schorsing

In sommige gevallen kan de leerling geschorst worden voor een bepaalde tijd. Schorsing is een tijdelijke maatregel, over het algemeen gaat het om situaties waarbij een leerling de veiligheid van anderen betrokkenen op school in gevaar brengt.

Literatuur:

Boosman, B.R. de (2011) Gedragsverandering binnen en buiten de klas. Gedragsverandering van leerling en leerkracht in het basis en speciaal onderwijs. Amesvoort: CPS
Onderwijsontwikkeling en Advies

Overveld, van K. (2012). Groepsplan gedrag. Uitgeverij: Pica, Huizen.

Velderman, H. (2007). Time out en switch. Uitgeverij Agiel, Utrecht.

Naam:

Datum:

Oeps.....dat ging even mis

Wat gebeurde er?

Teken het maar!

Gesprek met de juf:

Bespreek het incident met het kind.

Stel vragen ter verduidelijking:

Wat gebeurde er? Wie was er bij?

Stuur naar gewenst gedrag:

Wat kan je de volgende keer anders doen?

Wat heb je ervan geleerd?

Afspraken:

Naam:

Datum:

--	--

Oeps.....dat ging even mis

Oeps.....dat ging even mis	
Wat gebeurde er?	
Wie waren erbij?	
Hoe kon het anders?	
Wat heb ik hiervan geleerd?	
Gesprek met de juf: Bespreek het incident met het kind, aan de hand van de vragen hierboven.	
Afspraken:	

--	--